

TUYALI 'WEE'A 'NYAANAMU

-Lago -ya'a-a le''o le ti

1 ¹A -gblee, -benyi a, -da -Lago 'ka le''o le ti-ya a, 'bhluḱpa -ke yaku ɔ 'nyaa'a 'mu. ²Ɛ-be 'kmu 'mne, le -lue komu -see 'bho 'e "kpi -ni, -bho ɛ -se "ni'a "se-ɛ -ni 'bho bhokebhoke. 'Le -dogwigbaa 'mne -nt'e 'li dii, 'le -Lago'ɔ wonkuzuzu-u 'yeye'e ti 'bho "ni 'mne'e "yigbeyi. ³'Le -Lago na: ɔɔ -ni 'bho! Le ɛ 'ye ti-ni. ⁴ɔ 'ye'a 'e letu li a, ɛ 'nu -ɔ 'tu, 'le ɔ 'ye ɛ-be ɔɔ 'mne -ke -kuyre liziza, ⁵'le ɔ 'ye ɪ -ni 'son 'nyu "duu: -ye 'ye'a ti, 'le ɔ 'ye ɛ ɔɔ 'la. -Ye -kpe'a "yri, 'le ɔ 'ye -mneɛ "matu "duu. 'Bho-o -druma -ke "jiazɔ 'nyaa-o'o. 'lnne 'mo-o -antanyɔɔ.

⁶'Le ɔ 'ye -wlu -lree, 'le ɔ na: Le -lue 'kpa 'bho "ni'a 'nyumu 'le ɛ 'ke -zapti 'son 'mu 'wluɔ: 'bhluḱpa "yi'a "ni -ke lbhalbhani. ⁷ɔ 'le'e -kaa, 'le ɛ 'ye 'bho 'kpa -ziaka. A 'ye li-ɔ, -kaa 'ka-a -Lago ziza -nt'e lbhalbhani -ke 'bhluḱpa "yi'a "ni li. ⁸Ɛ-be le-ɛ 'gble'a "ni 'mni 'mu, 'lnne ɔ "duu'o yaku. l zi'a -kaa a, 'le glu 'ye gwe 'le ɔɔ 'ye zɪ -lreeke. 'lnne 'mo-o 'wt'a 'sonne.

⁹'Bho 'e lemu, 'le -Lago 'ye 'bho wlu -lree kɔ, 'le ɔ na: 'Bhluḱpa "yi'a "ni 'kpa 'gblu -lue 'mu 'le 'kika-a ma'a 'muti 'ke 'bho -ni. ɔ 'le'e -kaa a, 'le ɛ 'ye 'bho -ni -ziaka. ¹⁰A -gblee, -ye ma'a 'muti, 'lnne -Lago 'la'a 'bhluḱpa, 'le, -ye -nt'a bhokebhoke, ɔ 'ye ɛ 'tonni "duu. ɔ 'ye'a 'e letu li a, ɛ 'nu -ɔ 'tu. ¹¹'Le ɔ na: -Sukui me 'bho 'bhluḱpa 'mne "kpi, 'yɔ -ke ɪ guɔɔ'ɔ "yiti, ɪ 'bhle ɪ -lue -lue, tui -yɪ po'a "bhi, ɪbɪ -ke 'ya ni guɔɔ'ɔ "yiti 'le ɪ 'bhle'e 'ya 'yɔ 'li -lue -lue, ɪbɪ 'ke me -lree; ɔ po'a wlu 'mne ti a, 'le ɪ 'ye -nu-ɛ. ¹²A 'ye li-ɔ, -sukui nu'a -kaa, ɪ me-ɛ'o 'bho 'bhluḱpa 'mne "kpi, 'ya 'yɔ-ɔ -ke ɪ nunmɔ'ɔ "yiti, ɪ 'bhle -ɪ 'li -lue -lue, tui -mni, 'ya "bhi -ke 'ya 'yɔ-ɔ -ke ɪ

nunmɔ'ɔ 'yiti, ɪ 'bhle -ɪ'o -lue -lue -lrɛɛ. ɔ-bɔ -Lagɔ 'ye'a 'ya litu li a, ɪ 'nu -ɔ 'tu. ¹³ A -gblɛɛ, glu nu'a -kaa, ɛ gwɛ-ɛ'o, 'le zɔ 'ye zi. 'lnnɛ 'mo-o 'wɪ'a tannɛ.

¹⁴ l zi'a -kaa a, 'le ɔ 'ye -wlu -lrɛɛ 'le ɔ na: Lɪ -yɪ 'ka 'le yaku 'yi -nɪ, -ɪ 'ka fan 'le nyɔ 'ka zɔ -ke "matu 'muyibo, ɪ -nɪ 'le! l nu ɛ, 'le nyu 'ke zun 'li'a 'wɪ -ke -nɔɔ "we yibo -lrɛɛ. ¹⁵ l -nɪ 'le yaku 'yi 'le 'ya -vlavlɪ 'ke 'bhɫɫkpa "kpi zɔ -ya! ɔ po'a wlu 'mnɛ ti a, 'le ɛ 'ye -nu-ɛ. ¹⁶ -Ka -Lagɔ nu'a 'le zɔ'ɔ -zapt 'ye'a 'sɔn -nɪ, a 'ye -kaa li-ɔ! 'Ya -klagba-a 'mo-o: 'Yru-v fan'a zɔzɪbhla, 'le 'ya -toope "du'o 'cu-v fan'a "matu, ɛ-be 'cu 'mnɛ'e lemu, 'bho-o ɔ kɔ'ɔ 'cudri. ¹⁷ l-bɪ li'a dɪgbɪ tan 'mni, ɔ "du -ɪ 'le yaku 'yi 'le 'ya -vlavlɪ 'ke 'bhɫɫkpa "kpi zɔ -ya, ¹⁸ 'le -banu 'ke 'bho zɔ -ke "matu'a 'nynumv -nɪ, 'le zɔ -ke -kuyre 'ke lizizɛ. ɔ 'ye'a 'ya litu li a, ɪ 'nu -ɔ 'tu. ¹⁹ A -gblee, glu nu'a -kaa, ɛ gwɛ-ɛ'o 'le zɔ 'ye zi -bhalrɛɛke. 'lnnɛ 'mo-o 'wɪ'a nyienɛ.

²⁰ l zi'a -kaa a, 'le ɔ-bɔ 'Lagɔ 'ye -wlu -lrɛɛke, ɔ na: "Ni 'bhle nmi -ke zmi kɔ ɪ 'ke 'le "yi, 'le nɪkpi 'ke -dagbɛ 'bhɫɫkpa "kpi -nɪ ɪ 'ke yayi -zi -nɪ! ²¹ ɔ -zɪ 'ɪ -kaa 'mu a, 'le ɔ 'ye "nukɔnmi-e zmiɪɪgbɪ -ke zmisɪɪgbɪ ti-ya, 'le 'ya -dadudu 'ye "nukɔ -nɪ laalo. -Ka ɪ gɔgɔ'ɔ 'le ɪ -nɪ'e 'ya kpɔkpɔ 'mu -lrɛɛ. 'Le ɔ 'ye nɪkpi ti-ya 'le ɪ -nɪ'e 'ya kpɔkpɔ 'mu -lrɛɛ. ɔ 'ye 'ɪ li a, ɪ 'nu -ɔ 'tu. ²² 'Le ɔ -ye ɪ "niti-wonna 'le ɔ na: A -gba 'le a 'ke "kpitikpɫkpa, 'le a-bv nmi -ke zmi 'ke 'le "nukɔ "yi, 'le nɪkpi 'ke 'bhɫɫkpa "kpi "yi -lrɛɛ. ²³ ɔ 'le'ɛ 'kaa a, 'le glu 'ye gwɛ 'le zɔ 'ye zi. 'lnnɛ 'mo-o 'wɪ'a -muunɛ.

²⁴ l zi'a -kaa a, 'le ɔ 'ye -wlu -lrɛɛke 'le ɔ na: Nmi 'nɪ 'bhɫɫkpa "kpi, -gwlɔnmi-e 'kwɪlazɔnmi -ke 'ya 'lru-ɪ na nɪ'a 'bɛtɛ, 'le ɪ 'ke "pa "pa 'mu -nɪ. ɔ 'le'ɛ 'kaa a, 'le ɛ 'ye 'nu-ɛ. ²⁵ A 'gblee, nmi-i -nɪ'a -kaa "pa "pa 'mu, -gwlɔnmi-e 'kwɪlazɔnmi

-ke 'ya 'lru-ɪ na nɪ'a 'betɛ, -kaa 'ka-a ɔ -yɪ 'ɪ ti. ɔ 'ye'a 'ya litu a, ɪ 'nu -ɔ 'tu. ²⁶ 'Le ɔ 'ye 'tɔ 'bho wlu -lɾɛɛ kɔ 'le ɔ na: ¹ Nyunyɔ -nɪ ti, 'le 'ɪn -ke ɔ 'ke -dedekpli 'mu 'gugɔ. 'Le zmi "we-e -nɪ'a "nukɔ-e nɪkɪ -nɪ'a yaku "yi-e -gwlɔnmi-e 'kwlazɔnmi -ke 'ya -lru-ɪ na nɪ'a 'betɛ, 'ya 'wee -nɪ'a 'bhɪukpa "kpi, ɔ 'ke 'ya -klagba "du. ²⁷ ɔ -za'a wlu 'mne 'mu, 'le ɔ 'ye nyunyɔ ti-ya. ɔ "bhuo'a -dedekpli'a 'mugugoyi ɔ nu 'ɔ 'mu. Nyukpasu -ke 'nynaakpu, ɔ -ya'a -kaa ti.

²⁸ ɔ -yɪ 'v -kaa ti a, 'le ɔ 'ye v "niti-wunna 'le ɔ na: A -gba 'le a 'ke "kpitikpukpa a 'ke 'bhɪukpa "kpi "yi 'le a 'ke ɛ -kɔ. Zmi "we-e -nɪ'a 'le "nukɔ-e nɪkɪ -nɪ'a 'le yaku "yi -ke nmi-i -nɪ'a 'bhɪukpa "kpi, a -zi nɪ wɔn! ²⁹ ɔ po'a wlu 'mne ti a, 'le ɔ na -lɾɛɛke: -Sukui -ke tui-i mɛ'ɛ 'nɔɔ 'kmv 'mu, 'ɪn-ɪ "nyɪ 'ɪ amv-ɛ, ɪ 'ke a'ba lililɪ "du! ³⁰ 'Le"o lɛ-ɛ -nɪ'a 'nɔɔ 'kmv 'mu, -ɛ fɔ'ɔ, nmi o, nɪkɪ o, -ka -lue 'mnɔ, 'ka-a 'ɪn-ɪ "nyɪ 'ɪ "yiflɔɛ -lɾɛɛ, ɪ 'ke -sukui li. ɔ po'a wlu 'mne ti, 'le, -ka ɔ 'le'ɛ 'tɪn, ɪ 'ye -kaa -nv-ɛ. ³¹ 'Lɪ 'wee ɔ -ya'a ti, ɔ 'ye 'ɪ li a, ɪ 'nu -ɔ 'tu -ka -zɛgɛka. 'Le glu 'ye gwɛ, zɔ 'ye zɪ. 'lnne 'mo-o 'wɪ'a -mɛɛlonɛ.

2 ¹ A -gblee, 'bhɪukpa -ke 'ɛ "kpi'a li o, yaku -ke 'ɛ "yi'a li o, -ka 'ka-a -Lagɔ -yɪ 'ɪ ti! ² ɔ gwɛ'ɛ 'tɔ -kaa 'ɔ lbhu 'mne "yi, 'le 'wɪ -mɛɛsɔnzɔ 'ye zɪ. 'Bho-o ɔ -fɔ -nɪ'e 'tɔ li. ³ ɛ-be zɔ 'mne, 'ɪnne ɔ -za'a 'bho, ɔ -wunna'a "niti. -ɛkedɪmaa a, ɛ-ɛ 'mo-o 'ɔ lifɔzɔ.

---

¹ Nyɔ 'bhɛ'ɛ'o ɔ 'ke nu -lɾɛɛ na: -A -ya nyunyɔ ti. -A nu ɔ -a'ba -dedekpli'a 'mugugoyi 'mu!

*-Lagɔ -ya'a-a Adaa -ke Eɔv ti 'le un 'ye "nyinyinidi 'mu
ti'ga*

⁴ -Ka -a'ba -kɔyi -Lagɔ -ya'a 'kmu ti, 'ka-a 'ka-a: -Da ɔ "du -nɪ'a 'ε tiyεε wɔn, ⁵ tui -ke -sukui'a -lue 'tɪn -see -bhla 'nɔɔ 'kmu 'mu mε ke -εkedɪmaa ɔ -see -bhla lbhalbhani 'zɔ po ke, 'le nyo-ɔ 'ka 'nɔɔ 'bhlu'kpa "yi lbhu nu, ɔ 'se -nɪ.

⁶ "Ni'a ² "sε-ε 'wlu'o glu, 'le ε-ε po 'ε "ni 'mu. ⁷ -Nɔɔ gbε zi'a a, 'le -a'ba -kɔyi -Lagɔ 'ye 'bhlu 'mu"luo 'le ɔ 'ye ε nyukpasu -ma -nɪ 'le ɔ 'ye ɔ tinɪpɔpɔɔ 'mna 'mu po 'le ɔ 'ye ti-nɪ.

⁸ A -gblee, 'bhlu'kpa -lue un-v 'la'a Edenti -ε -nɪ'a 'le 'yru'a -gluwlu'namu, -a'ba -kɔyi -Lagɔ -lo'o-o 'le tui'a -kpa'a -lue. 'Le, nyukpasu ɔ ma'a, ɔ 'ye ɔ ε "kpi tide.

⁹ 'Le, tui 'wee -nmɔ'ɔ "yri "kpi ti, -ɪ -ke "bhi-i -nmɔ'ɔ wɔn, ɔ 'ye ɪ -mε -nɪ. E-be -kpa'a 'mne, 'bho 'ε guya 'mu ɔ -mε -nɪ'e tui 'sɔn. Tu -lue'a "bhi-i "nyɪ-e nyo "kɔgwletinɪε, 'le, -bho nyo li, tu -lrεε'ε "bhi, -yε 'ma-a -zεgε, ε -ke -yε 'ma-a "nyinyinidi, ɔ-ɔ yibo 'nɪ 'mu.

¹⁰ A 'ye li-ɔ, "ni -lue-e 'bhle'a svɪ nyiε, 'ε 'gblu-v cε'ε -kpa'a 'mne 'mu, 'le ε-ε po 'ε "ni 'mu. ¹¹ 'E -antanyɪnε 'mo-o Pisɔɔ. 'Bhlu'kpa -lue un-v 'la'a Avilaa, 'inne ε-ε cε'ε 'mu. E-be 'bhlu'kpa 'mne'ε "kpi, sanu-u -nɪ'e 'le. ¹² l-bɪ sanu 'mni lele'o 'le 'ya 'pelu -kmu'o "yi tenyi. 'Cna -lue-e po'a ngnezεgε un-v 'la'a deliɔmu, ε -ke "yri'linmɔsɪkpi-ɪ 'bhle'a 'pelu un-v 'la'a onisi, 'inni -nɪ'e 'le 'bhlu'kpa 'mne'ε "kpi -lrεε. ¹³ 'E 'sɔnne 'mo-o Jiyɔɔ. 'Bhlu'kpa -lue un-v 'la'a Kusɔ, 'inne ε-ε cε'ε 'mu. ¹⁴ 'E tanne 'mo-o Idekeli (Tiigh). 'Le 'bhlu'kpa -lue un-v 'la'a

² Nyo 'bheε'o ɔ 'ke "-susu" nu -lrεε.

Asilii'a 'fɔtɔ-ɔ -nɪ'a 'le 'yɾu'a -gluwlunamu, ɛ-ɛ cɛ'ɛ 'mu. 'E nyieniɛ 'mo-o Eflatɪ.

¹⁵ A -gblee, -da -a'ba -kɔyi -Lago -ya'a nyukpasu (nyunyɔ) ti, 'le ɔ 'ye ɔ 'mu"luo ɔ 'ye ɔ 'le -kpa'a 'mne 'mu tide 'le ɔ 'ke ɛ "yrili"du, 'le ɔ 'ke 'ɛ lbhu nu. ¹⁶ 'Le ɔ 'ye ɔ -kaa "sɾɪ 'mu "du, na: Tu"o tu-u -nɪ'a 'nɔɔ -kpa'a -neɛ 'mu, -ɪn 'bheɛ'o -ɪn 'ke 'ya "bhi li. ¹⁷ Tu -ye -ke "bhi, -bho nyɔ li a, 'le, -ye 'ma-a -zɛɛɛ, ɛ -ke -ye 'ma-a "nyinyɪdɪ, ɔ-ɔ yibo 'nɪ 'mu a, -bho ɛ -se 'ɛ "se -a'a li -mneɛ'ɛ "bhi -le"a! -Ekedɪmaa, zɔ -ke ti -ɪn li 'ɪ a, 'memɛɛ -nɪ'e-e -ɪnmv "kpi.

¹⁸ ɔ 'le'ɛ -kaa, 'le ɔ na -lɾeɛke: ɛ se "yrili-nmɔ 'le nyukpasu (nyunyɔ) 'ke -lue 'tɪn -nɪ. 'E dɪ a, nyɔ-ɔ 'ka 'ɔ -kpayizɛɛ "du, 'ɪn-ɪ "nyɪ -ɔ'o, 'le ɔ -ke un 'ke -na.

¹⁹ A -gblee, -benyɪ -a'ba -kɔyi -Lago 'mno "luo'o-o 'bhlu 'mu, 'le ɔ 'ye nmi -ke nɪkɾɪ "we ti-ya. ɔ -yɪ 'ɪ ti a, 'le -nɔɔ -lɾɛɛ 'li ɔ 'ye ɪ nyukpasu (nyunyɔ) "yigbeyi tide, 'le, 'nyɪ ɔ 'kɪ ɪ "duu -lue -lue, ɔ 'ke ɪ yibo. ɔ-bɔ nyukpasu (nyunyɔ) 'mno, 'nyɪ ɔ-ɔ 'ye 'ɪ "duu mu, 'ɪnnɪ ɪ 'ke 'bhle -ziaka. ²⁰ 'Le ɔ 'ye -gwɔnmi-e 'kwɔlɔnmi-e, ɪ -ke nɪkɾɪ 'wee 'nyɪ 'mɪ "duu -lue, -lue.

ɛ -nɪ'a -kaa 'mu a, ɔ gbugbu'a 'le 'ya "klumu ti, lɛ-ɛ 'ka nyukpasu'a (nyunyɔ'ɔ) -kpayizɛɛ "du, ɔ -see ɛ 'le li'yee. ²¹ 'lɪne 'bhle'e 'nyɪ'a dɪ a ɔ po'o nyukpasu (nyunyɔ) 'mno -gblɪnyɔɔ 'mu, 'le ɔ 'ye 'ɔ -gbɪyue -lue mu"luo, 'le ɔ 'ye 'bho 'ɔ zienyɪ "yibhaa -nɪ. ²² ɛ-be -gbɪyue 'mne, 'lɪne ɔ nu'o 'nynaakɾv 'mu 'le ɔ 'ye ɔ v -jeyi "nyɪ. ²³ ɔ-bɔ nyukpasu 'mno 'ye 'v li a, 'le ɔ 'ye "wɔ 'le ɔ na: Kɪn, 'traamu 'tɔ ɔ, 'an "bhuo'a 'sɔnnv 'ka-a! 'Wa 'kɾɪ -ke 'an nɪ gugo'ɔ "yiti 'le 'wa nmi -ke

'an nε gug'o 'yiti -lrεε! (A 'ye li-ɔ, -εkedu un-u 'lu 'u 'nynaakpu, 'inne 'mo-o: un 'wlu-o nyukpasu 'mu). ³ ²⁴ A -gblee, 'innεene 'bhle'e 'nynt'a dɪ nyukpasu 'ke 'o 'lotu -ke 'o -tita 'yi'wlu, 'le ɔ -ke 'o 'nyno 'ke 'yi' 'sisri, 'le, un -nt 'son, un 'ke nyo -lue 'tin "du.

²⁵ A 'ye li-ɔ, ε-be -nɔɔ 'mne ti a, u-bu nyu 'son 'mnu, un -ce'ε-ε -patɪ. Ε -nt'a -kaa 'mu a, 'ε 'lu u ka "yi.

*-ka "nyinyinidi'a tiyayi po'a nyunyɔ 'le "nyinyinidi 'mu 'le ɔ
'ye'a ti'ga, 'ka-a 'ka-a*

3 A -gblee, nmi 'wee -a'ba -kɔyi -Lago -ya'a ti'a "klumu, sen -nt -luc 'tin, 'inne 'bhle'e "yrabha tenyi. Zo -lue 'zo 'inne dede'e 'nynaakpu 'mnu ti, na: -ln! -Lago 'nu-o -ziaka na, a'ba li -kpa -nee 'mu'a tui'a "bhi -le'a? ² Le un na: -Gba! -A 'bhεε'o -a 'ke ɪ li. ³ Ε -nt'a -kaa 'mu a, tu ɔ -lo'a 'bho -kpa 'mne'e guya 'mu, ɔ na, -a'ba li 'ε "bhi -le. -A'ba 'tu ɪ li -le -lrεε, 'le -a -kaa 'mε. ⁴ Le ε na: -Gbaa! A -see 'mε yi. ⁵ -Lago 'le-ε -kaa, -εkedɪmaa, -bho a li ɪ a, 'bho -gbaa -lue 'mu, a'ba "yri 'ke kati, -ye 'ma-a -zεge, ε -ke -ye 'ma-a "nyinyinidi, -ka ɔ yibo 'nt 'mu, 'ka-a a 'ke -nt. 'O "bhuo yibo nt-o'o. ⁶ U-bu 'nynaakpu 'mnu -gbu 'nt ya a, ɪ -nmɔ'ɔ-ɔ "yrili tenyi, 'le ɪ 'bhεε'o ɪ 'ke wɔn-nmɔ, 'le, -bho un li ɪ a, -ka 'wa le'ε "yriyiboe 'ka "kpi'kpa -lrεeke, un 'wɔn'ɔ 'na 'muti. 'Le un 'ye ε-be tu 'mne'e "bhi -za, 'le un 'ye li. Un li'a a, 'le un 'ye ɪ 'wa nyimε "nyi, 'le ɔ 'ye ɪ li -lrεε. ⁷ Un gwe'ε 'ya lilia "yi, un -gbu'a 'wa "bhi ya a, -ka un -nt 'son -nt'a, un -ce'ε -patɪ, 'le un 'ye ɪ

³ 'Le Ebleewlu 'mu nyukpasu 'mo-o "is" 'le 'nynaakpu-u "du'o "isa". 'Ka-a 'wa 'nynt gug'o.

yibo. 'Le tu un-v 'la'a figiee, un 'ye 'e wuun 'mu"luo un 'ye t
"pa un 'ye t li'gba.

⁸ A -gblee, "jiazoyru 'mu, -da -pupoo-o bhla nt'a -laa nyu,
un -nt 'son nu'a -kaa, -ka -Lago-o na'a 'bho -kpa'a 'mu ti, un
'wōn-o 'e wlu 'bo, 'le un 'ye o "yrili"zize, un 'ye tui "yi nē.
⁹ -A'ba -koyi -Lago nu'a -kaa, o 'la-a nyukpasu 'le o na: Leedi
-in "zize'e 'inmu "yrili'a? ¹⁰ O 'da'a a, 'le o na: -Ka -a na'a 'nōo
-kpa'a 'mu ti, 'in 'wōn'o 'e wlu 'bo, -stanyt kpun'o 'inmu-ε.
-Ekedımaa, 'in -ce'e-ε -patı. 'E dt 'in "zize'o. ¹¹ 'Le -a'ba -koyi
'mno na: -Ka -in -ce'e -patı, kbhoo -in yibo 'nt'a? Tu'a "bhi
'in nu'a a'ba li -le, a li t-o?

¹² 'Le o na: 'Nynaakpu -in "nyt'a 'inmu, un 'ke 'an -kpayi "du,
'innu "nyt 't 'inmu 'le 'in 'ye t li.

¹³ 'Le o 'ye v -kaa "yi'le na: Leedi a nu'o -kaa'a? 'Le un na:
'In -ko! Sen-ε 'lbha'a 'inmu "yrabha 'mu, 'le 'in 'ye t li.

¹⁴ 'Le -a'ba -koyi -Lago 'mno 'ye 'le sen gbo "bhiti, 'le o na:
-A'a kpli -in nu'a -laa'a dt 'in-t bhla'a -in -nt -lue 'tın gbo 'le
-a'a -bonmi'a "klumu. -E 'wlv'a -laa -zıannamu a, -a'a tinte'e
kle ti, 'bhlukpa "yi -in 'ke 'bete -na -nt, 'le "pıplee 'ke -a'a
'mna 'mu 'wlaa. ¹⁵ 'Bho 'e lemu v-bu 'nynaakpu 'mnu -ke 'wa
"nynuu'a "nynuu-e ⁴ -in -ke -a'a nu-e, 'bho a'ba 'nynumu,
'munyinyee 'in-t po'o 'bho. -Bho un 'ye -inmu li a , 'le un 'ke
-a'a "lru ti-wa, -in 'ke 'mε. -Bho -mnooo 'ye v li, 'le -in 'ke
'wa -bhenigba nmu.

⁴ 'Le Ebleewlu 'mu, -ka ε 'du'a 'wa "nynuu'a "nynuu'a -lue nyo 'bhε'e o 'ke
t muti'wōn -lrεε. 'Inno 'mo-o Zezii Kliist. Sen 'mo-o Sataan.

¹⁶'Le -a'ba -koyi -Lago 'mno na 'nynaakpu 'mnu -bodu: -E 'wlu'a -laa -ziannamu, di a nu'a -laa'a di, -bho a 'bhle -nigblaa, a-a 'ye kle 'ye mu tenyi, 'le, -bho a 'ke -gba, 'gwluicee 'in-i 'ye amu won-po mu, e-e 'ye won-ku mu, 'le a 'ke sta. A-a 'ye-e a'ba nyimie'e 'tu "gwli 'bhle -mu. E -ni'a -kaa 'mu a, 'inno 'ye amu -ko mu.

¹⁷'Le o na 'to nyukpasu 'mno -bodu: -A'a 'nyno'o wlu -in 'woon-o'o, -in -see 'an ni -lokuipo, 'le, tu -ke "bhi 'in nu'a -a'a li -le, -in 'ye i li'a di -in 'ke 'kle 'ye -lree. -Gblee, -a'a di 'in-i bhla'a 'bhlu'kpa gbo. 'Le -a'a tinie'e kle ti, -bho -in 'ke e lilile 'mu-za, -in 'ke sta 'mo tenyi. ¹⁸"Wi "we-e 'ye e 'mu -me mu. 'Kwla 'zo -a 'ye 'to -a'a lilile tibonamu -mu mu. ¹⁹-Ziaka -in 'ke zu 'kplin-o (sta kplokplo-o) 'le -in 'ke lilile 'ye 'mo 'le e 'ke -a'a 'menamu nyini. 'Bho-o -in 'ke 'bhlu 'mu le -mu -ni. -Ekedimaa, 'bhlu -in -nu-e'e 'mu, 'le -in 'ke 'bhlu 'mu le mu -ziaka.

²⁰A -gblee, o-bo nyukpasu 'mno'o 'nyini-i 'mo-o Adaa. 'Inno "duu'o o 'nyno Evu, -Ekedimaa, 'inno 'mo-o tinumu 'wee'a "na.

²¹E-be -nno 'mne ti a, 'le -a'ba -koyi -Lago 'mno 'ye nmiku'a -banu "pa, 'le o 'ye i un -ni 'son -jeyi "nyi, 'le un 'ye i 'mu-pa.

²²O gwe'e "yi a, 'le o 'ye 'gwlutipopo, na: Kin, o-bo nyukpasu -ke 'o 'nyno'o "nyinyinidi 'mni'a di, -ye 'ma-a -zegg, e -ke -ye 'ma-a "nyinyinidi, un yibo 'ni-i 'mu 'an ka. 'E di a, 'in 'ke u -zice 'mu"du 'mo, 'le, tu-u "nyi'a nyo tiniezegg-e se'a "tiinamu 'bhle, un -kaa su sro, un -kaa 'e "bhi 'mu"luo un -ku i li, 'le un -kaa ti-ni "kogwleka. ²³'E kamu -a'ba -koyi -Lago 'mno "luo 'nu 'mu, 'le o 'ye u 'le Edentkpa 'mne "kpi -za, 'le o 'ye u tinu, 'le, 'bhlu'kpa -ke 'mu o -za'a nyunyo 'le o 'ye 'o ti-ya a, un

'ke 'e lbhu nu. ²⁴'Ka-a -a'ba -koyi -Lagɔ -za'a nyukpasu -ke 'ɔ
 'nyɔ Edentkpa'a "kpi. ɔ nu 'u 'tɔ -kaa ti, 'le, yaku 'li'a nyu-u
 -ke ɔ gbo'a -dalbhomu gɔgɔ'ɔ "yiti, ɔ 'ye u 'bho -ya, 'le un 'ke
 -kpa'a -jolu "yrili"du 'le 'yru'a -gluwlunamu'a 'fɔ gbo. Le ɔ
 -ya'a 'bho -lɛɛ, 'inne 'mo-o -bhlajɛɛ. Ebe 'mne 'bhle-e ne
 "yi, 'le ɛ-ɛ 'traa'o "kɔmu 'fɔ"o 'fɔ gbo. 'Ya 'wee ɔ nu'o, 'le, tu'a
 "bhi-i "nyt'a nyɔ "kɔgwletintɛ, nyɔ -ku ɪ linyni.